

УДК 005.2 + 338.24

Шокуров Станіслав (Запоріжжя, Україна) - ПРОЕКТНИЙ ПІДХІД ТА ЙОГО АКТУАЛЬНІСТЬ В УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Історія управління проектами починається із виникненням людської цивілізації. Проекти супроводжують нас повсякчасно починаючи з приготування сніданку і закінчуючи глобальним науковим прогресом. Ще починаючи з розвитку цивілізації (будь-то будівництво єгипетських пірамід чи Великої китайської стіни) люди планували, організовували, мотивували та контролювали свою діяльність [1]. Перехід до інформаційного суспільства став носити характер технократичного проекту (проектів), що має в своїй основі інноваційний характер, що базується на інформаційно-комунікаційних технологіях і включає створення автоматизованих інформаційних систем, які повинні задовольняти вимоги інформаційного суспільства [3]. Що стосується інформаційного суспільства то можна сказати що всі країни світу приділяють велику увагу для упровадження сучасних інформаційних технологій в економіку країн і життя суспільства та розвитку інформаційно-комунікативного менеджменту. У Японії ще у 1972 р. був підготовлений «План створення інформаційного суспільства до 2000 р.». У США у 1993 р. був підготовлений документ, що визнавав стратегію адміністрації країни у сфері інформатизації під назвою: «Національна інформаційна інфраструктура: план дій». У Європейському Союзі підготовлена у 1994 р. і прийнята комісією Європейської спільноти програма «Європейський шлях в інформаційне суспільство».

З 2000 р. почала реалізовуватися програма «Електронна Європа – інформаційне суспільство для кожного». У Фінляндії у 1995 р. розроблена програма «Фінський шлях в інформаційне суспільство», яка відома не тільки як високорозвинуте суспільство, але й як одна з самих конкурентоспроможних економік світу, що свідчить про дієздатність суспільства та інформаційно-комунікативного менеджменту. У 1996 р. уряд Німеччини представив програму «Шлях Німеччини в інформаційне суспільство» (Germany's Way to the Information Society). На протязі 1990-х рр. XX ст. у більшості найбільш розвинутих держав і цілому ряду країн, що розвиваються, були прийняті програми розвитку інформаційного суспільства [3].

Створено ряд міжнародних організацій, покликаних сприяти побудові інформаційного суспільства - Information Society Forum, European survey of the Information Society (ESIS). На кінець, у 2000 р на зустрічі G8 Була прийнята Окінавська Хартія глобального інформаційного суспільства. Окінавська хартія приділяє особливу увагу упровадженню сучасних інформаційних технологій, що здійснюють свій вплив на економіку країн, образ життя людей та соціальний розвиток, взаємодію державних структур та населення. Більшість країн, що підписали Окінавську хартію, приділяють особливу увагу упровадженню сучасних інформаційнокомунікативних технологій, що представляють собою парадигму створення інформаційного суспільства. Вона включає: 1) трансформацію змін в економічній і соціальній сферах – у максимальному використанні знань і передових ідей, в контексті яких повинен бути подоланий розрив у сфері доступу до інформації і знань що існує між країнами; 2) хартія підтверджує принцип, що всі люди повинні мати рівні права використовувати переваги глобального інформаційного суспільства; 3) хартія звертається з закликом до всіх ліквідувати розрив, що існує між країнами у сфері інформації та знань [3].

Проектний підхід привернув до себе увагу саме в останні десятиліття. В даний час основні методи управління підприємствами поєднуються з проектним менеджментом, а саме з розробкою WBS, OBS та CBS – структур, а також побудовою діаграми Ганта, визначенням критичного шляху, розробкою робочої структури проекту тощо. Використання таких методів спрощує та конкретизує діяльність менеджерів підприємства, покращує якість продукції діяльності, підвищує рівень контролювання керівників за повнотою та якістю виконання спланованих завдань, а також дозволяє вчасно реагувати на відхилення від планових показників та знижувати рівень підприємницьких ризиків [2]. Управління проектами починає бурхливо розвиватися саме в період становлення принципів наукового управління. Саме праці Ф.Тейлора, які стосувалися декомпозиції робіт та розподілу ресурсів, були першими кроками на шляху розвитку сучасних інструментів управління проектами. Також слід зазначити що вагомий внесок у розвиток методології управління проектами та проектного менеджменту зробив А.Файоль, який розробив п'ять універсальних функцій управління. Засновником управління проектами вважають Генрі Ганта, якого ще називають батьком технік планування та контролю. В 30-ті роки в США набули розповсюдження ідеї Ганта, який запропонував використовувати діаграму, за допомогою якої можна було в зручній формі відобразити перебіг певних подій із зазначенням конкретних дат та визначенням їх тривалості. Згодом ці графіки отримали назву діаграма Ганта, що сьогодні широко застосовуються в проектному управлінні [1]. Часто зустрічається характеристика проекту як діяльності, за якої матеріальні, фінансові та людські ресурси організовано новаторським шляхом для виконання унікальної роботи при обмеженні у часі та витратах, щоб досягти позитивних

змін, визначених кількісними та якісними параметрами. Крім того, зустрічаються трактування проекту як задуму (завдань, проблеми) та необхідних засобів його реалізації з метою досягнення бажаного економічного, технічного, технологічного чи організаційного результату. Проектом може бути окреме підприємство з конкретними цілями, які часто обмежуються конкретними вимогами до часу, вартості та якості результатів, що досягаються. Проекти також характеризуються як конкретні завдання з визначеними вихідними даними й встановленими результатами (цілями), що обумовлюють спосіб його вирішення.[2].

В управлінні підприємствами проектний підхід трактують як особливу форму управління, що дозволяє підприємству сконцентрувати увагу та ресурси на виконанні визначеного комплексу задач при певних обмеженнях, таких як час, ресурси, бюджет. Для того, щоб визначити основні переваги проектного підходу необхідно зазначити основні ознаки проекту. До них відноситься зміна стану проекту для досягнення мети, обмеження в часі, обмеження в ресурсах, неповторність чи унікальність.

Предметом проектного підходу є застосування методів, інструментів, критеріїв визначення порівняння та обґрунтування альтернативних управлінських рішень щодо втілення в життя підприємницьких ідей за умов обмеженості наявних ресурсів. Власне управління проектами (Project Management) – це свого роду процес управління командою і ресурсами проекту, який можна зорганізувати та структурувати за допомогою специфічних методів, завдяки яким проект завершується в визначений термін успішно і досягає поставленої мети. Кожному керівнику підприємства, установи чи організації необхідно вміти використовувати універсальні знання й методи управління проектами для того, щоб мати змогу вирішувати такі завдання: формулювати цілі та мету діяльності підприємства; формувати їхнє обґрунтування; структурувати процеси (виокремити підцілі, підпроцеси, субпроцеси, етапи тощо); визначити фінансові потреби та джерела фінансування; розробити пошук підрядників та інших виконавців; готувати й укласти контракти; розраховувати бюджет; визначити терміни виконання та розробляти графіки реалізації; контролювати процес виконання і контролювати план його виконання; управляти ризиками проектної діяльності.

Потрібно також визначити чинники, які негативно впливатимуть на реалізацію проектів власне для українських підприємств: 1) незначна кількість професійних проектних менеджерів та відсутність можливості створення ефективної команди проекту; 2) відсутність інтересу чи фінансових можливостей до навчання управління проектами (відвідування тренінгів, семінарів, клубів проект-менеджерів); 3) невміння правильно і чітко формулювати цілі проекту; 4) невміння розрахувати всі витрати проекту; 5) приділення недостатньої уваги такій важливій сфері управління проектами як управління ризиками; 6) недостатня увага такій сфері

управління проектами як управління часом проекту. Прикладами застосування проектного підходу в управлінні підприємствами вважають діяльність таких підприємств-монополістів як: НАК «Нафтогаз України», ПАТ «Укртелеком», ПАТ «Львівобленерго» та інші.

Важливою особливістю проектного підходу є те, що для моделі кожного окремого проекту є унікальною та неповторною за своїми ознаками, параметрами, структурами, часовими, фінансовими чи ресурсними обмеженнями, а тому застосування проектного підходу в управлінні підприємствами потребує розвитку досліджень та завжди залишається актуальним. Для керівника підприємства важливо зрозуміти те, що проектний підхід застосовують за умови чіткого визначення завдання проекту та планування кінцевого результату, ресурсних обмежень, в т.ч. і часових. Застосування проектного підходу в управлінні підприємствами набуває особливої актуальності в кризових економічних умовах за рахунок підвищення необхідності концентрування уваги на усіх рівнях управління та етапах діяльності підприємств. Перевагами застосування проектного підходу є підвищення ефективності використання ресурсів, вищий рівень врахування ризиків, оптимізація джерел фінансування [2]. Саме тому розвиток прикладних засад проектного підходу в управлінні підприємствами може досягатись за рахунок активної практичної участі керівників підприємств та організацій в клубах чи асоціаціях управління проектами, навчання проектного менеджменту у вищих навчальних закладах, відвідування бізнес-тренінгів. Таке навчання спрямоване на розвиток лідерських навичок у проектних менеджерів, їхнє вміння сформувати успішну команду проекту, правильно планувати параметри проекту, враховуючи всі обмеження (ресурси, тривалість та ін.) та ризики.

Література

1. Воронкова В. Г., Венгер О. М. Концепція проектно-орієнтованого розвитку бізнесу. Навчально-методичний посібник. Запоріжжя: РВВ ЗДІА, 1918.
2. Воронкова, В. Г. Концепція розвитку проектно-орієнтованого бізнесу в умовах цифрової трансформації до SMART-суспільства / Т. П. Романенко, Р. Андрюкайтене // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя, 2016. Вип. 67 (2016). С. 13 - 27.
3. Воронкова В.Г. Формування антропологічної парадигми політичного менеджменту в умовах глобалізації // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2008. Вип.34. С. 24-42.
4. Воронкова В.Г. Формування постнекласичної парадигми сучасного менеджменту в умовах глобалізації // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2009. Вип.38. С. 13-29.
5. Воронкова В.Г. Глобалізація як процес універсалізації стосунків між державою та ринком // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2008. Вип. 35. С.15-35.
6. Кивлюк О.П. Глобалізація та інформатизація освіти в предметному полі філософії освіти // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2014. Вип. 57. С.192-200.
7. Олексенко Р. І. Філософія розвитку інформаційного суспільства в епоху глобалізації / Р. І. Олексенко // Гілея: науковий вісник. - 2015. - Вип. 98. - С. 230-232

8. Олексенко Р. Епоха глобалізації, її вплив на інформаційне суспільство / Р. Олексенко // П'ята всеукраїнська наукова конференція «Сучасні соціально-гуманітарні дискурси». 2015. С.56-59.
9. Ткаченко Є. Ю. Сучасні підходи до управління прибутком промислового підприємства // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2011. Вип. 47. С.270-276.
10. Шавкун І. Г. Менеджмент XXI століття: колізія між глобалізацією і регіоналізацією // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2008. Вип. 35. С.92-100.